Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюз (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVIII Ч. 15. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 24-го СІЧНЯ 1981 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 24, 1981 No. 15. VOL. LXXXVIII.

Конґресмен МекҐрет виступає в обороні переслідуваних

Вашінгтон. — Конґресмен Реймонд МекҐрет, республіканець з п'ятого дистрикту з Ню Йорку, вислав 15-го січня ц. р. листа до новоназначеного президентом Роналдом Реґеном державного секретаря ЗСА ген. Александра Гейґа з проханням, щоб він, перебравши в свої руки ведення закордонної політики ЗСА, звернув також увагу на потоптання прав людини в Україні і на переслідування українців совєтським комуністичним режимом.

„Я закликаю вас, — пише в листі конґресмен МекҐрет, — щоб ви дали зарядження американській делеґації на Мадридську конференцію для справ безпеки і співробітництва в Европі, щоб вона включила у свою працю також документацію Світового Конґресу Вільних Українців у заключний акт Мадридської конференції."

В дальшому МекҐрет інформує ген. Гейґа, що СКВУ на протязі років зумів зібрати цілу документацію про порушення прав людини совєтським урядом з окремим наголошенням праці і переслідування Української Гельсінкської групи, яка зазнає систематичного переслідування і репресій зі сторони уряду СССР.

„Політика русифікації й інші совєтські зумисні заходи наносять страшного спустошення для української мови, культури і традицій українського народу і ці акції повинні бути зустрінуті протестом і дипломатичними протизаходами Уряду ЗСА", — говориться у листі конґресмена, який вважає, що ЗСА, які являються лідером вільного світу, повинні настоювати на тому, щоб Совєтський Союз абсолютно дотримувався гельсінкських постанов. Він також настоює, щоб була в Мадриді визначена дата чергової зустрічі сиґнаторів цього договору з метою слідкування за приміненням Гельсінкських угод урядами СССР і його сателітів.

Владика М. Руснак очолив нову епархію

Чікаґо, Ілл. — Український католицький тижневик „Нова Зоря" інформує у числі з 11-го січня ц.р., що Папа Іван Павло II встановив нову епархію в Торонто, Канада, для словаків візантійського обряду. Новим епархом став Владика Михаїл Руснак, доперішній Апостольський Візитатор і помічник Владики Ізидора Борецького, єпископа Торонтонської епархії.

Владика Михаїл народився в 1921 році в Бівердейлі, ЗСА, в родині еміґрантів зі Словаччині. В 1942 році він вступив до монастиря Отців Редемптористів у Михайловцях на Словаччині, а в 1949 році був рукоположений на священика з рук Владики Павла Ґойдича у Пряшеві. В 1950 році комуністична влада ув'язнила о. Михаїла і вислала його до збірного табору. Будучи американським громадянином йому вдалося видістатися на волю і він прибув до ЗСА, а в 1952 році переїхав до Канади де став першим парохом для словаків візантійського обряду. Відтак заснував він парохії в Гамілтоні, Ошаві й інших місцевостях.

Через п'ять років він був призначений вікарієм для свого обряду в Торонтонській епархії для українців; в 1960 році був обраний настоятелем Редемптористів словацької обителі, а в 1964 році був висвячений на єпископа-помічника Владики Ізидора.

КНР загострює поставу до ЗСА

Пекін, КНР. — Комуністичний уряд КНР, незадоволений політичними заявами нового президента ЗСА Роналда Реґена та виступами деяких його співробітників, публічно виступив проти цього й погрозив консеквенціями, якщо президент Реґен не змінить свого поступування.

Китайське інформаційне агентство передало інформацію з Голляндії, що уряд тієї країни, перед згодою на передання Тайванові двох підводних човнів, звернувся через своє міністерство закордонних справ зі запитом до Вашінгтону, що робити.

Вашінгтон порадив ті два підводні човни передати Тайванові. Пекін загрозив Голляндії обниженням дипломатичних зв'язків, якщо передачу буде здійснено.

Після того партійний щоденник у Пекіні „Ґуанмінґ", який призначений для інтелектуальних кіл та для керівних елементів уряду й партії, подав, що КНР готовий те саме зробити у відношенні до ЗСА. Голландське вияснення, що справа продажу й передачі підводних човнів Тайванові є приватною торговельною трансакцією між корабельними варстатами Шельде-Верольме і Тайваном, урядові китайські чинники відкинули, заявивши, що продаж підводних човнів — це не торгівля маслом, до чого держава не має відношення.

Додатково заатакували офіційні китайські кола запрошення п'яти урядових осіб з Тайвану взяти офіційну участь у інавґурації нового президента Роналда Реґена. На думку китайських чинників, це є ступневим здійсненням пляну визнання Тайвану, як окремої держави, від чого американські уряди президентів Ніксона, Форда і Картера відмовилися і задеклярували, що американський уряд визнає тільки один Китай, одну китайську державу й один уряд в Пекіні.

У противенстві до китайських підозрінь і закидів один із останніх актів президента Джіммі Картера було передання Сенатові під розгляд і схвалення консулярної конвенції між ЗСА і КНР, яку минулого року підписали обидві сторони. Консулярна конвенція має на меті розбудувати й зміцнити консулярні відношення й зв'язки між обидвома країнами. На його основі обидві країни могтимуть розбудувати сітку консулярних станиць, що облегчить господарську співпрацю та полагоду персональних справ зростаючого числа туристів між ними та подорожних у ділових справах.

ІРАНЦІ ЗНУЩАЛИСЯ НАД ЗАКЛАДНИКАМИ

ПОВОРОТЦІ ПЕРЕЙШЛИ ПЕРЕВІРКУ І ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДОМІВ

Вашінгтон. — Інформації, які проникали спорадично на Захід, вказували на брутальне знущання іранців над американськими полоненими. На це саме вказували рідкі світлини з їхнього життя, які показувано в телебаченнях. Одначе повна картина іранського варварства стала відомою щойно тепер, коли поворотці з Ірану почали розказувати про те, що діялося за мурами ув'язнення.

Деякі моменти з життя в'язнених та поведінки іранців, які стали відомими на Заході, не ворожили нічого доброго. Засоби масової інформації не використовували їх, щоб не обтяжувати й так важкого положення полонених. Навіть такі вияви нелюдяности й брутальности, як поведінку мулл з тілами американців, які загинули в часі спроби визволення полонених, на загал промовчувано.

Колишній президент Джіммі Картер у своєму звіті про поїздку на зустріч зі звільненими в Вісбадені, Західня Німеччина, який передав президентові Роналдові Реґенові колишній віцепрезидент Волтер Мондейл, після розмов зі звільненими, ствердив, що „іранці поводилися як дикуни", а Державний департамент у своєму комунікаті на підставі інших даних також дійщов до заключення, що поведінка іранців була значно гіршою, як будь-хто міг сподіватися та що „це направду дуже жорстока картина".

Як і треба було сподіватися, іранські державні чинники, якщо їх такими можна назвати, заперечують своє варварство. Вони навіть обіцяють показати картини із життя ув'язнених та тексти їхніх свідчень, в яких вони в часі перебування в ув'язненні висловлювали задоволення з умов побуту. Вартість свідчень ув'язнених у такій ситуації американський нарід знає, бо вже перейшов не один такий досвід.

Про поведінку іранців найкраще показали американській публіці ті картини в телебаченні з хвилин виїзду з Теграну, коли молоді фанатики в'язнів штовхали і обкидали лайками.

Федоренка позбавлено американського громадянства

Вашінгтон. — Згідно з повідомленнями американської преси. Найвищий суд ЗСА позбавив колишнього сторожа в гітлерівському концентраційному таборі Треблінка Фйодора Федоренка американського горожанства.

Від рішення Найвищого суду відклику немає. Таким чином це рішення відкрило можливості Департаментові судівництва розпочати формальноправні заходи для депортації Федоренка до СССР.

Підставою рішення був ствержений факт, що Федоренко, прибуваючи до цієї країни, прикрив свої попередні вчинки, чим поповнив злочин кривоприсяги. Присуд Федоренка Найвищим судом став прецедентом, який уможливлює інші такі судові рішення. З огляду на його процедуральну вагу, в суді в характері обвинувача виступав сам генеральний прокуратор Бенджамін Сивілетті.

Ф. Федоренко, якому 73 роки, уроджений в Україні, де він перебув значну частину свого життя. Про його життя на батьківщині ближчих інформацій немає, зате на еміґрації він участи в українському житті не брав. Після приїзду до ЗСА він проживав у стейті Коннектикат, де працював в сталеварні, а після відходу на пенсію переселився до Флориди, де й відбувся перший судовий процес проти нього три роки тому. Тоді місцевий суддя звільнив його з вини, але Департамент справедливости вніс апеляцію до федерального окружного суду в Ню Орлінс, рішення якого позбавити Федоренка громадянства тепер підтримав Найвищий суд.

В Сиракюзах молодь відзначила День солідарности

Сиракюзи, Н.Й. (М.Л.) — Це вже 6-ий раз на терені місцевої громади молодь, зорганізована в Пласті, СУМ-А і Студентській громаді, заманіфестувала в дні 12-го січня свою солідарність з українськими політичними в'язнями.

Переведено одноденну голодівку, спільні святочні сходини й вислано листа до президента-елекга Роналда Реґена, який підписали всі присутні. Крім того, в цьому році впроваджено ще один вияв жертвенности української молоді, а саме — деякі з них віддали свою кров на потреби Американського Червоного Хреста.

В цьому році господарем святочних сходин був Пласт. Сходини розпочато українським національним гимном. Відкрила програму ст.пл. Ліда Гвозда, а звернення СКВУ в справі Дня солідарности відчитала голова Осередку СУМ-А Славка Тимків. У програмі відчитано біографії таких в'язнів: В'ячеслава Чорновола (читав Андрій Середницький), Оксани Попович (Марта Шоробура), Юрія Шухевича (Андрій Павлів), Миколи Руденка (Марко Ґудзяк), Стефанії Шабатури (Леся Гурська). Ці біографії читали на сцені за білою заслоною, освітленою рефлекторами, що симулювало тюремну келію і викликало відповідне враження.

Лист до президента-елекга Реґена, авторства пл.сен. Івана Гвозди, відчитав його син пл.скоб. Іван Гвозда.

Програму закінчено відспіванням „Не пора". Всі присутні підписали лист до Реґена, а також зложили грошові датки, які дали суму — 100 дол.

У світі

У ПОЛЬСЬКІЙ ЦЕНТРАЛІ НЕЗАЛЕЖНИХ профспілок „Солідарносць" заіснувала небезпека розходжень. Провідник „Солідарносці" Лєх Валенса негайно після повороту з Риму відбув довшу розмову з прем'єром Йозефом Пінковским. Інші члени профспілкового керівництва висловлюють думку, що він не повинен був робити того, не звітувавши наперед керівництву, не засягнувши від них інформацій і не запізнавшись з їхніми думками. Тим більше, що в системі незалежних профспілок щораз сильніше виявляється тиск знизу за загострення вимог до уряду. Вимоги стосуються, в першу чергу, праці в суботу, яку робітники намагаються припинити, й завести справжній 40-годинний трудотиждень (п'ять днів по вісім годин). Цьому рішуче протиставиться варшавський уряд і комуністична партія. Одначе, це не єдина вимога робітників до уряду. Болючішою для уряду є вимога негайного переведення у життя тих усіх домовлень, які осягнено між робітниками і комуністами та їх урядом літом-осінню минулого року, і яких ті не хотять здійснювати.

УРЯД ПІВНІЧНОЇ КОРЕЇ і керівництво компартії категорично відкинуло пропозицію президента Південної Кореї обмінятися візитами між президентами й лідерами обидвох частин Кореї. Президент Південної Кореї Чун Ду Гван звернувся до президента Північної Кореї Кім Іль Сунга, щоб вони обмінялися візитами без ніяких наперед висунених передумов, чи зобов'язань. Син лідера Північної Кореї Кім Другий, який іменований батьком на наступника, подав офіційну відповідь, у якій глумливо відкинув пропозицію. Пропозиція президента Південної Кореї заскочила уряд Північної Кореї своєю далекойдучістю, до чого вони зовсім не приготовані, хоч постійно повторюють, що їм на серці лежить об'єднання обидвох частин країни.

КРИВАВА БОРОТЬБА УРЯДОВИХ ВІЙСЬК ІЗ повстанцями в Ель Сальвадорі, підтримуваними Кубою Кастра і Москвою, триває далі. Кожен день приносить десятки жертв як серед воюючих, так і серед цивільного населення. 1-го січня повстанці почали офензиву, про яку вони сказали, що це остаточна й триватиме аж до перемоги. Офензиву почали вони в силі коло 5,000 бійців, озброєних модерною совєтською і кубинською зброєю. За два тижні офензиви урядові війська завдали їм великих втрат і, згідно з потвердженими вістками з Нікараґуа і інших середньоамериканських республік, підходять підкріплення для них.

ВЕЧІР У ПОШАНУ М. ПОНЕДІЛКА

Ню Йорк, Н. Й. — У п'яту річницю смерти сл. п. письменника Миколи Понеділка, Об'єднання Українських Письменників „Слово" влаштовує у неділю, 25-го січня ц. р., в год. 4-ій по полудні, тут у домівці Союзу Українок Америки, 108 Друга авеню, Літературний вечір.

У програмі: вступне слово — Юрій Стефаник, голова канадського „Слова", художнє читання — Евеліна Белюц і Степан Крижанівський, спів — Микола Фабрика, баритон. Програмою проводитиме ред. Уляна Любович.

Цього ж дня, в год. 12-ій вполудне, в українській православній церкві св. Тройці у Ню Йорку при Брум вулиці буде відправлене поминальне Богослуження.

Японський прем'єр відвідав країни Азії

Токіо, Японія. — Прем'єр японського уряду Зенко Сузукі з успіхом закінчив двотижневу політичну поїздку по п'яти східньоазійських державах. Ціллю тієї поїздки було зміцнити всебічні зв'язки й співпрацю Японії з тими країнами та приготовити ґрунт для поширення співпраці з іншими країнами того обширу. Поїздку Сузукі супроводила лайлива пропаганда Москви, яка, як кажуть спостерігачі, ще тільки піднесла заінтересування й позитивні висліди тієї поїздки.

Сузукі відвідав Сінгапур, Маляйзію, Таїлянд, Індонезію і Філіппіни. Всі ці країни переходять через період приспішеної господарської розбудови й постійного зміцнювання. Їхні зв'язки з Японією дружні й співпраця між ними наладнана, але така поїздка була потрібна, щоб підкреслити пов'язання того цілого простору й конкретно "домовитися" до дальшої розбудови. Вислідом відбутих нарад у часі поїздки буде усунення деяких гамуючих співчинників у співпраці та поглиблення взаємного зрозуміння.

Перед закінченням поїздки в Банґкоку Сузукі виголосив заключну промову, в якій ще раз схарактеризував загальні цілі японської політики: „Було б непорозумінням, коли б хтось припускав, що Японія хоче віділгравати мілітарну ролю на світовому форумі. Зате треба очікувати від неї піднесення її політичної ролі в утримуванні світового миру."

На знак солідарности з політв'язнями влаштували „голодний обід"

Під час „голодного обіду" (зліва): В.Маркман, Н.Караванська і В.Сакалис.

Філядельфія, Па (Н.П.). — З ініціятиви Комітету Оборони Українських Національних і Людських Прав у Філядельфії відбувся тут у понеділок, 12-го січня, у приміщенні Балч інституту, „голодний обід" для відзначення солідарности з українськими політичними в'язнями в СССР.

Співучасниками цієї імпрези були запрошені до співпраці організації двох народів — литовського і жидівського — Литовська Коаліція для звільнення Петкуса і Ґаяускаса і Рада Жидів з СССР з філядельфійським Міжконфесійним Об'єднанням. Почесними гістьми цієї зустрічі при спільній трапезі були: д-р Ніна Строката-Караванська; Владас Сокалис, колишній литовський в'язень у СССР, і Владімір Маркман, колишній жидівський в'язень в СССР. У зустрічі при столі за „голодним обідом" взяли участь представники всіх трьох національних громад. Від преси і телевізійної сітки передач були кореспонденти „Evening Bulletin" і „Daily News" та 6-го каналу телебачення, що дуже цікавилися проблемами ув'язнених у СССР, а також загальним політичним аспектом поневолених Москвою народів.

Імпрезу відкрила вступним словом мгр Уляна Мазуркевич, голова Комітету Оборони Українських Національни і Людських Прав. Слово з закликом до духової скупчености й душевного поєднання з усіма політичними й релігійними в'язнями в СССР виголосила Сестра Ґлорія. До короткого слова запрошено присутніх колишніх в'язнів. Д-р Н. Караванська представила з відповідними прикладами побут політичного в'язня в СССР, страждання в'язнів від морального тиску й безконечних заборон і від страшних побутових умов. Страви, приготовані тут на взірець тих, які споживають довгими роками ув'язнені, видалися їй надто добрими; там вони ще далеко нижчої якости. Учасникам подано капустяну юшку і ячмінну кашу із шматком чорного хліба. В.Маркман розповів деякі деталі з побуту в концентраційному таборі в Сибіру, а також звернув увагу на те, що совєтська влада перебрала добре розроблену традицію переслідування інакшедумаючих від колишнього царського російського режиму. В.Сокалис поділився досвідом своїх переживань та двомісячної мандрівки пішки з ув'язнення на волю.

Кожний із трьох колишніх в'язнів підкреслював послідовні намагання Москви пригноблювати неросійські народи та закликав проводити усі можливі акції, прикладати усі зусилля, щоб спричинитися до звільнення політичних в'язнів СССР

(Закінчення на стор. 4)

В Америці

ПЕРШИМ КРОКОМ НОВОВИБРАНОГО президента Роналда Реґена було заморозити наймання на працю нових працівників для федерального уряду. Це розпорядження дав Президент кілька хвилин після того, як закінчив свою інавґураційну промову 20-го січня, цим підкреслюючи, що економічна стабілізація в середині країни є для нього найважливішою справою.

ҐЕНЕРАЛ АЛЕКСАНДЕР ГЕЙҐ ТАК блискучо і сильно зумів відстояти себе на сенатському переслуханні, що велося в зв'язку з його номінацією на державного секретаря, що тепер він береться під увагу, як можливий кандидат на 41-го Президента З'єднаних Стейтів Америки, хоч перед цим переслуханням, здається знавцям, таких аспірацій сам не мав.

ПЕРШІ СТО ДНІВ РЕҐЕНОВОЇ ПРЕЗИДЕНТУРИ мають бути виповнені незвичайно інтенсивною діяльністю, скерованою на зрізання надмірного бюджету тощо. Невідомо лише, чи Конґрес бажатиме дотримувати в усьому новому Президентові кроку і йтиме з потрібною швидкістю в полагоджуванні цих справ.

Мистець В. Макаренко перебуває на Заході

Верона, Н. Дж. (С. Гординський). — Ще у вересні минулого року прибув з Талліну, Естонія, до Відня один із найвизначніших сучасних українських мистців Володимир Макаренко. Проживає він покищо в центрі міста в невеликій завішаній акварелями кімнаті зі своєю дружиною-естонкою Вікторією і донечкою Даркою.

Середнього росту, з козацькими вусами і люлькою, мистець розповідає про своє життя-буття: народився він під час війни 1943 року в Дніпропетровському, тут у роках 1958-63 студіював у художньому училищі. Дуже тепло згадує свого професора в тому училищі Якова Калашникова, одесита, але з Ризької Академії Мистецтв. Він перший вивів його та ще іншого відомого українського мистця Теодосія Гуменюка на самостійні мистецькі шляхи. За свій модернізм Калашников був переслідуваний урядом та місцевими „діячами мистецтва" і помер молодим на 37-му році життя. Після Дніпропетровського Макаренко студіював далі в Москві в Інституті прикладного мистецтва ім. Мухіної, який закінчив дипломом маляра-монументаліста 1969 року. До 1973 року він брав участь у виставках мистців-нонконформістів у Ленінграді, тобто тих, що не погоджувалися з панівним соцреалізмом, але був звідти виселений і переніся до Талліну.

Володимир Макаренко

В Естонії Макаренко брав жваву участь у мистецькому житті, виставляючи на численних виставках також і за кордоном. На Вєннале (дворічні) в Любляні в Югославії — у 1975 році отримав за свою графіку першу нагороду. Під кінець того року брав участь у зорганізованій Гуменюком першій виставці українських мистців у Москві, яка відбулася в приватному помешканні одного московського колекціонера. Виставка викликала велике зацікавлення, її відвідали, між іншим, ген. П. Григоренко та численні закордонні гості зі світу дипломатії і журналістики. Крім Макаренка і Гуменюка, участь у виставці взяли ще чотири українські мистці — В. Стрельніков і В. Сазонов із Одеси, та дві жінки — Н. Павленко з Москви і Л. Яструб із Одеси. Друга українська виставка, в березні 1976 року, приєднала вже втричі більшу групу мистців, які виставили понад 200 експонатів. Хоч ця виставка була теж „квартирного" типу, вона пройшла з неменшим успіхом.

Того ж 1976 року заходами ленінградського мистця Шемякіна паризька галерія Ґарді влаштувала першу індивідуальну виставку Макаренка, яка здобула йому відразу великий успіх і зробила його відомим у мистецькому світі, доказом чого була видана французькою мовою окрема монографія про його мистецтво. Але після паризького успіху перестали приймати його твори на виставки в СССР. В Таллінi мистецька комісія заявила йому: „Ваші речі цікаві, але ми не можемо їх прийняти".

Причиною цього було між іншим те, що Макаренко ще 1974 року, подав на виїзд за кордон. Йому відмовляли, постійно переслідували і застрашували. Щойно минулого року він отримав виїзну візу до Ізраїля, так як і інші українські підсовєтські мистці — Стрельніков, Сазонов та Онуфріїв. З них Стрельніков осів у Мюнхені і включився в тамошнє українське мистецьке життя, а Макаренко вибрався до Парижу, де вже були два інші українські мистці з СССР —

(Закінчення на стор. 4)

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda USPS (30-420 ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302.
Subscription: 1 year — $30.00, 6 months — $16.00, 3 months — $9.00. UNA members 65¢ a month. Change of address — 50¢. Make checks or money orders payable to "Svoboda".
Postmaster: Send address changes to "Svoboda", P.O. Box 346, Jersey City, N.J. 07303.

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата: на рік — $30.00, на півроку — $16.00, на 3 місяці — $9.00. Для членів УНСоюзу 65¢ міс. За кожну зміну адреси — 50¢. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Нова коаліція у Конґресі

Ще перед заприсяженням новообраного президента Роналда Реґена у Палаті Репрезентантів зарисувалася нова консервативна коаліція, яка правдоподібно, буде мати більшість за Президентом до тієї самої міри, що Сенат, де республіканці мають більшість без консервативних демократів із півдня країни.

Нова консервативна коаліція у Палаті Репрезентантів — це члени Республіканської партії та демократи-конґресмени з т. зв. „Соняшного пояса" Америки (південні стейти). Якщо ця коаліція перетриває два перші роки Уряду Реґена, то новий республіканський Президент Америки буде мати далеко кращі можливості переводити свої пляни в життя. Це зокрема полегшить Реґенові перевести важливі ухвали в таких ділянках як економічні та військові справи.

Але новонароджена коаліція матиме великі трудноші, не зважаючи на чисельну більшість як в Сенаті, так і в Палаті Репрезентантів. Кожне законодавство вимагає узгіднення та компромісів з обох сторін, що як правило змінює скрайні позиції на обох кінцях політичного спектру.

Наприклад, республіканські провідники в палаті заявили, що вони не вимагатимуть конституційної поправки для збалянсування федерального бюджету, а будуть змагати до встановлення обмеження бюджету без конституційної поправки чим і визначується становище демократів.

Консервативні демократи значно змінили своє становище, коли трьох з них зайняли ключові позиції у конґресових комісіях, як: Кен Генс з Тексасу (Комісія способів і засобів), Вес Ваткінс з Оклагоми, (Комісія для апропріяцій) та Фил Грамм із Тексасу (Бюджетова комісія).

Консервативні демократи з півдня, що їх також називають „Діксікратами", традиційно лучаться із республіканцями в Конґресі за ухваленням законів відносно деяких суспільних та громадських прав. Сьогодні, коли ті чи інші південні стейти починають зростати економічно, консервативні демократи є тепер куди більше зацікавлені в справах економічних ніж в расових чи соціяльних проблемах. На думку консервативних демократів їхні колеґи з ліберального крила Демократичної партії „не тримають кроку з американським народом, який переходить на консервативний бік" політичного вахляра.

В останніх виборах демократи втратили 33 місця у палаті Репрезентантів, зменшуючи свою перевагу до 51 місць. Крім того, втеча 26-ти демократів у республіканський табір може спричинити втрату більшости демократичних голосів, яку демократи мали на протязі останніх 25-ти років. Консервативні демократи вже створили т.зв. Демократичний форум, що буде вирішальним тілом при голосуванні в Палаті Репрезентантів, а це може дати більшість республіканському бльокові в Конґресі.

Т.Т.

РЕНЕСАНС РЕЛІГІЇ У КНР

Особливості релігійного життя у Китаї не мають багато подібностей з іншими народами. Мабуть його найновішою особливістю є брак однієї великої власної традиційної релігійної системи. Великий китайський нарід з неперевершеною культурною традицією, з державною системою, що перетривала тисячі років і від свого постання аж до сьогодні не перервала свого існування, хоч мала етапи близькі до повного упадку, створив велике на свій час учення Конфуція. Одначе учення Конфуція — це не релігія, не релігійна система, а культурно-етична.

Проникання зізовні

Немає сумніву, що китайський нарід, чи вірніше народи, які замешкують Китай і входять від століть і тисячеліть в його державну структуру, мали свої релігійні вірування, одначе не розвинули їх у загально прийняту релігію. Великі релігії прийшли до Китаю зізовні. Буддизм, іслям, християнізм у добах своєї експансії дійшли до кордонів Китаю, проникли в його нутро, знайшли тут своїх визнавців і закріпилися. З тих трьох релігій — останнім прийшло християнство. Бо хоч туди доходили раніше впливи християн-несторіянців, які навіть мали своє єпископство у Пекіні (назвали його Камбалюк) та ще принаймні в одному осередку Китаю, та зчасом вони перестали існувати. Бували в Китаї поодинокі християни-подорожники, як Марко Польо з XIII століття, який власне по дорозі через Індію-Памір зустрічав християнські церкви несторіянців, але наслідки їхньої діяльности не перетривали до нових часів. Християнізм почав поширюватися щойно з великими географічними відкриттями, коли мореплавці безстрашно опоясували далекі моря й океан, відкривали нові землі й насаджували на них здобутки европейської культури та християнську релігію.

Але й вони спочатку великого успіху не мали, зокрема в ділянці поширювання своєї релігії. Китайці радо користали з їхньої науки, приймали їх навіть на дворах пануючих, де вони осягали найвищі пости, це було на те, щоб брати від них знання астрономії, фізики, опісля медицини. Щойно, коли дані особи здобули справді велике довір'я, тоді вони могли займатися релігійним прозелітизмом і то в обмежених розмірах.

Ширші успіхи християнізму почалися щойно в другій половині XIX століття, після важких кровопролитних воєн, якими европейці відкрили китайські порти для своїх кораблів, а китайські міста для своїх товарів.

Важке минуле

З приходом комуністів і закріпленням їхньої влади в жовтні 1949 року, зразу почалася марксо-ленінська дурійка переслідування усіх релігій, а головно християнської. Як і всі інші комуністи заголюкані тією „найпередовішою доктриною" взялися китайські комуністи насамперед ідеологічно поборювати релігійний „опіюм для народу", а коли це не вистачало перейшли до карно-адміністраційних переслідувань. На відтинку боротьби з релігією, особливо з християнською комуністичний уряд Китаю мав чималий „успіх". Вправді не дійшов він до такого тріюмфу, як його албанські союзники, які знищивши церкви й священиків, декретом проголосили, що „в Албанії більше Бога немає", але з маленькими винятками святині замкнено, перемінено в маґазини, чи інші ужиткові приміщення, а священиків „перетворено" на колгоспних робітників, бухгальтерів, або також знищено. З Китайської Католицької Церкви зроблено „незалежну" католицьку церкву, єпископи якої залежать не від Риму, а від Бюра релігійних справ, що його теперішнім керівником є Шіяо Шіянфа.

Після 30 років такої „політики" прийшла конечність її змінити. Одначе тепер уже не йдеться про відновлення церков і привернення прав священикам та право вірним брати участь у релігійних відправах, тепер це зовсім що іншого. Китаю не минув великий релігійний ренесанс.

Лі Ке, протестантський проповідник у Пекіні, пояснив: „Після 1958 року ніяка молода особа не показалася у церкві, а тепер одна третя відвідувачів — це молоді люди. Ми мусіли відкрити другу церкву в Пекіні, бо не ставало навіть стоячих місць у — першій."

Комуністична партія Китаю заскочена таки несподіваним розвитком подій. У грудні 1980 року відбувся в Пекіні партійний форум для розгляду релігійної проблематики, а в першу чергу відродження релігійних почувань серед населення, головно серед молоді. Партія не знайшла іншої розв'язки тієї проблеми, як наголошувати атеїзм, курси безбожництва, антирелігійну пропаґанду. Одначе часи силової розправи з віруючими вже минули й тому учасники форуму висловили конечність толерувати релігію й релігійні практики. Звіт того форуму так з'ясував цю справу: „Партійна політика на релігійному відтинку зміряла і зміряє до захисту людей, які вірять, але одночасно з тим пропаґанда атеїзму допомагає людям позбуватися незнання та відсталости й здобувати науковий погляд на світ".

Виповнені церкви

Стільки у звіті атеїстичного форуму ПКП. А життя виглядає в той спосіб, що на останнє Різдво церкви в Пекіні й усюди там, де вони були відкриті й де є священики, були виповнені вщерть,

(Продоження на ст. 4)

Іван Кедрин

ПОЛІТИЧНА КУЛЬТУРА

За американською Конституцією, кожного новопризначеного Президентом члена уряду мусить затвердити Сенат. Переслухування у цій справі переводить спершу Сенатська комісія даного ресорту, яка поручає (або не поручає) затвердження повному Сенатові. Здебільша — це формальність, але буває, що даний кандидат на члена Уряду має тісний зв'язок із якоюсь корпорацією, яка дістає замовлення від даного Секретаріяту (міністерства) і тоді є „конфлікт інтересів", чи має у своєму минулому події, які викликають сумніви, і тоді таке переслухування ведеться ділово, інколи різко, щоб з'ясувати всі сумніви і недоговорення. За традицією Сенат затверджує членів нового Уряду ще поки новий Президент заприсяжений 20-го січня після року виборів. Іншим разом, коли обрано величезною більшістю електоральних голосів Роналда Реґена, коли тільки він призначив членів свого Уряду, почалося переслухування сенатськими комісіями.

Найбільш „контроверсійною" фігурою серед отих призначених новим ще тоді Президентом-електом осіб є недавній головний командир усіх збройних сил Атлантійського Союзу (НАТО) генерал Александер Гейґ, тому, що він був шефом штабу Білого Дому в останньому часі урядування колишнього президента Ричарда Ніксона. Демократичні члени Комісії, яка переслухувала генерала Гейґа, використали нагоду, щоб знову заторкнути злощасну Вотерґейтську аферу, коли то надто ревні звеличники Ричарда Ніксона хотіли прислужитися йому і зорганізували влам до головної квартири Демократичної партії у будинку „Вотерґейт у Вашінґтоні, щоб звідтіль викрасти виборчі пляни демократів. Цілий плян був не тільки протизаконний, але й безнадійно глупий, бо згори було відомо, що тодішній демократичний кандидат, ультраліберальний сенатор МекҐоверн не має ніяких шансів у суперництві з Ніксоном. Ніксон про цей плян не знав і довідався про нього щойно тоді, коли вломників піймали „на гарячому" й арештували, і коли преса зняла крик. Він зробив тут великі помилки: 1) на членів штабу Білого Дому, які стали причетними до того діла, призначив осіб, які ніколи не мали виборних постів, тільки були бюрократами і 2) він хотів замазати, закрити цілу аферу і доручив Федеральній Аґенції Інвестиґації (ФБІ) не бути дуже ревною у виявленні винуватців і всі розмови, що їх вів у своєму кабінеті в Білому Домі, записував на маґнітофонну стрічку, щоб мати історично-архівний матеріял. За ті свої помилки заплатив гірко, бо — під натиском Конґресу і американської преси та телевізії — зрікся свого президентського становища 9-го серпня 1974 року. Тому, що як сказано, у тому останньому періоді урядування Ніксона Александер Гейґ був шефом штабу Білого Дому, деякі члени Комісії, яка його переслухувала, намагалися перевірити, яку ролю відіграв Александер Гейґ у Вотерґейтській афері.

Але генерал Александер Гейґ — це індивідуальність вище пересічної міри. Його заяви, його відповіді на запити, були рішучі, ясні, інколи не менше різкі, як запити сенаторів. В одному моменті, коли Гейґ заявив, що він не зробив нічого нечесного, неморального і незаконного, він звернувся до недовірливого сенатора і, дивлячись йому прямо в очі, заявив: „Ніхто не має монополю на чесність і не маєте його також ви, пане сенаторе". Тоді, згодом, сенатор признав рацію генералові. Переслухування Александра Гейґа передавали через радіо і на різних телевізійних каналах. Це була справжня приємність придивлятися тій церемонії. Хоча там були й противники республіканців та зокрема генерала Александра Гейґа, проте всі вони виявляли велику політичну культуру. Вони — як і в переслуховуваннях інших призначених Реґеном осіб — керувалися критерієм фаховости кандидата, а не його партійною приналежністю. Це не так, як в одної української політичної партії, яка має амбіції верховодити в громаді, і яка завжди ще тримається засади „Хай гірший, коби наш". Там, в Сенаті, нема „наших" і „не наших" — там є державницький підхід до справи, там є журба за те, щоб склад нового Уряду був якнайкращий і щоб не робити на самому вступі труднощів та пакостей новому Президентові, без уваги на партію.

І ось, після п'ятьох днів переслухування генерала Александра Гейґа, найближчого державного секретаря ЗСА, що його призначення із захопленням прийняли державні мужі союзницьких з Америкою держав, — в минулий четвер закінчилось його переслухування і в голосуванні — на всіх 17-ти членів Комісії, з того було дев'ять республіканців

(Продоження на ст. 4)

З НАШИХ БУДНІВ

„Ой, не будіть мене!"

У п'яту річницю смерти сл. п. Миколи Понеділка передруковуємо ліричний нарис, присвячений пам'яті Покійного, пера його приятеля Ікера, поміщений у „Свободі" за 29-те січня 1976 року. — Ред.

Писала Ліна Костенко

„По небу розсипані зорі,
По світу розкидані друзі..."

Який жаль, коли розсипані по небу зорі зарання згаряють, а ще більший жаль обгортає душу, коли розкидані по світу друзі так часто і теж зарання нас покидають, — ніби в заклятому фатумом хороводі відходять один по одному...

Так несподівано й передчасно і Ти нас покинув, Друже Миколо, в самому розквіті молодого творчого життя, не закінчивши останнього розділу нової книжки... Смерть вистукала за Тебе на машинці кістлявим пальцем слово „Кінець", — як вистукала перед Тобою Гайдарівському, Кравцеву, Софронову-Левицькому та іншим друзям — „Слов'янам"...

Так безмилосердно рідшають наші лави, і так страхітливо розростається наша „слов'янська" колонія на українському православному цвинтарі в Бавнд Бруку!

У цю суботу, Друже Миколо, і Ти приєднаєшся до когорти колеґ, що їхній дім уже за зорею, як передавав свою посмертну адресову карточку наш львівський колеґа, Богдан Ігор Антонич...

Ти так часто писав, мріяв і снив про зорі... в Тебе і книга зоряна єсть „Зорепадом" зветься! Широкорозплющеними оченятами малого Грицька Ти вдивлявся колись в зоряне небо рідної Херсонщини, вслухувався душею в симфонію літньої української ночі, питаючи, бувало, діда-баштанника:

— Діду, а хіба зірки наших пісень знають? ...

Знають, Микольцю, знають! А Ти спитай їх тепер сам, там, — у Твоїм далекім домі, за зорею, та й попроси їх, нехай заспівають Тобі, Твою улюблену, херсонську, яку Тобі, коли Ти був серед нас, наша Ганнуся Шерей, так любила співати:

„Ой попливи, утко,
Проти води хутко,
Та й розкажи моїй неньці,
Що умру я хутко..."

І нехай буде Тобі ця пісня любистком на рани душі, розболілою чорною журою по втраченій Соняшній Батьківщині... А якщо вона, ця пісня, принесе спасенне укоєння і ласкавий спокій утомленому Твоєму серцю, — Ти передай нам, живим досі Твоїм друзям, із позазорених світів:

— Мені тутечки так хороше-хороше! ... Ой, не будіть мене!

І к е р

Пам'яті друга

Живу, а серце заніміло
Не тільки в мене, в нас усіх.
Помер Микола Понеділок,
Померли радість наша й сміх.

Часом, діткнені стусанами
Цього колючого життя,
Ми мали непохвальний намір
Піти кудись без вороття...

Та ось на сцені, на естраді
З'являлась постать, знана всім,
І вже були життю ми раді,
Не побивалися над ним.

Ти, з ласки Божої артисте,
І сам собі не уявляв
Яка наснага промениста
Лишалась від твоїх появ.

Миколо, милий, любий брате,
Прийми доземний наш поклін.
Бог мав колись життя це взяти,
Та тільки ж поспішився Він!

А. Галан

К. Крупський

СУМЕРК КОМУНІЗМУ

Був час, коли кремлівські комуністичні проповідники запевняли, що їхня державна господарська система — найбільш справедлива і найкраща в світі. Вони також запевняли, що вони здоженуть і переженуть життєвий рівень країн Заходу. У світі знаходилися такі, які вірили тим пропаґандивним обіцянкам, що й створювало пригожі ситуації для поширення комунізму не тільки в економічно відсталих країнах, але й також в країнах, де життєвий рівень був вищим чим в самому царстві комунізму — Совєтському Союзі, але вже перші роки після Другої світової війни зродили процес політичної переорієнтації тих, хто повірив обіцянкам Москви.

Хоч воно може звучати парадоксально, але фактом є, що ніщо інше так не причинилося до знецінення комуністичної системи, як те, що багато людей, після Другої світової війни, вважали великим досягненням Москви, а саме, поширення її кордонів та встановлення комуністичних урядів та системи в країнах Східньої Европи, а також в балтицьких країнах.

Факти дійсности

Тут перед світом найпереконливіше заговорили факти дійсности. Ввесь світ побачив, що комуністична система не піднесла, а навпаки, вона обнизила життєвий рівень Чехо-Словаччини, Східньої Німеччини, Мадярщини, а також балтицьких країн, які в короткому часі між обидвома світовими війнами, вспіли зблизити їхню життєву стопу до стандарту країн Заходу. Замало того, впарі з накиненими економічними недостатками накинено духову неволю, яка обмежує історичний зв'язок тих народів із західнім світом.

Відомо, що кожна боротьба не може обійтись без відповідних жертв, і, на жаль, виходить, що 6 мільйонів українців вимордованих по тюрмах і на засланнях, було замалою жертвою для того, щоб світ переконався в тому, що дає народам комуністична система у сполуці з традиційним російським імперіялізмом.

Історичні та політичні чинники довели до того, що сьогодні Америка стала не тільки найбільшою потугою в світі, але вона також — символом свободи і добробуту. Цієї ролі Америки не може заступити ні одна інша країна в світі. Якщо передумовою усякого змагання є знання свого противника, то в цьому аспекті також ні одна країна не може перевищити ЗСА, бо тут громадяни знають про совєтську систему краще від багатьох тих, хто народився і зріс у тій системі. Це твердження не є словами киненими навмання. Його можна узасаднити відомостями всіх засобів інформації (преса, телебачення і радіо та інше), включно з багатою науково дослідною літературою.

Америка 1980 років — це не Америка 1950 років, коли навіть в поважних часописах і журналах проявлялися спантеличеність чи необізнаність з московською комуністичною системою. Сьогодні американська преса докладно інформує своїх читачів про всі проблеми совєтської системи. Зразком цього може служити стаття відомого журналу „Ю С Ньюз енд Ворлд Ріпорт" (22-го грудня 1980 року) п. з. „Чи сумерк комунізму?"

Пекучі проблеми СССР

Хоч назва статті поставлена в запитуючій формі, проте її зміст відповідає афірмативно, що сумерк комунізму вже надійшов. Тепер кремлівські провідники стоять перед дуже пекучими проблемами, які чимраз більше погіршуються. Колись творці совєтського „раю" вірили в те, що комунізм заволодіє над цілим світом, але сьогодні кремлівські вожді переконуються в тому, що їм є вже трудно вдержувати совєтську імперію у межах сьогоднішнього володіння.

У самому Совєтському Союзі поневолені народи прийшли до переконання, що комуністична система не спроможна дати їм те, що їм колись обіцювали. Вже проминуло стільки років а совєтський громадянин і далі мусить терпіти хронічні нестатки. Совєтські громадяни знають, що після Другої світової війни ціла Німеччина була вкрита звалищами воєнної руїни, а, проте, німці вже давно відбудували цілу країну і створили високий стандарт життя для усіх громадян.

У Совєтському Союзі тільки упривілейовані втішаються кращими умовинами життя, а пересічний громадянин мусить вдоволятися другорядними суроґатами. Він і його родина можуть тільки мріяти про кращі житлові умовини. Довгі черги біля совєтських крамниць хоч і стали вже частиною життя совєтських громадян, то, проте сьогодні вони вже знають, що в капіталістичних країнах ніхто не мусить вистоювати біля крамниць. Тут продавці вичікують покупця і вони скоро та чемно його обслуговують.

Як знаємо, в Америці молочарні конкурують між собою у доставі молока і молочних продуктів. Уже світанком вони розвозять їхні продукти до приватних домів. Ранком мешканець дому знаходить біля порога у скринці все замовлене.

Життєвий стандарт

Правда, під час ізоляції Совєтського Союзу, багато його громадян не могло знати, як живуть народи Заходу, але сьогодні народам совєтської імперії уже відомо, що їхня найбагатша у світі, в природні ресурси, країна, не може дати їм того роду життєвого рівня, яким втішаються мешканці перенаселеної Японії, територія якої — менша понад 60 разів від території СССР, а населення Японії дорівнює майже половині населення Совєтського Союзу.

Життєвий стандарт совєтських громадян — багато нижчий від стандарту всіх густо залюднених країн Західньої Европи. Для ілюстрації названий журнал подає графічні порівняльні стовпці, що показують скільки годин мусить працювати совєтський та американський робітник на харчі, одяг та деякі предмети домашнього вжитку.

Наприклад, у ЗСА робітник за 13 годин праці може закупити харчів на цілий тиждень для родини, яка складається із чотирьох осіб. У Совєтському Союзі робітник мусить працювати 42 години, щоб закупити ту саму кількість харчів для чотирьох осіб. У ЗСА робітник купує пару взуття за 8 годин праці, а в Совєтському Союзі робітник потребує на цей сам товар працювати аж 33 години. Пропорція кошту всіх інших поданих порівнянь подібна і тому більше не будемо наводити прикладів.

У підрозділі названої статті „Матушка Росія: мрії в зударі з дійсністю" сказано, що обіцянки большевизму зродили гіркі овочі. Комуністичній системі не пощастило створити безклясової і безнаціональної спільноти, що її передбачував Ленін.

Хронічні настанови

Комуністичні провідники напостійно спутали країну дефіцитом і хронічними нестатками, а також трудними економічними та соціяльними проблемами. Колгоспники, — каже названа стаття, — які споглядають на годинники, — не зацікавлені в продукції плодів. Україна, яка колись зробила російську імперію шпихлірем Европи, сьогодні не може дотримувати кроку зі совєтськими потребами, і тому то совєтський уряд щорічно мусить купувати мільйони тонн зерна від капіталістичних країн.

Індустріяльна продукція Совєтського Союзу в 1979 році, була найгіршою за всі роки від кінця Другої світової війни. Залізничний транспорт є в такому стані, що цілі потяги, тижнями, прямо зникають з книг пляновиків.

Москвичі ввійшли в рутину і вони не розстаються з „авоськами". Центральне плянування часто сплутує біжучі потреби. Наприклад, у минулому році, повернено до фабрик 70 мільйонів пар непроданого взуття, але в тому часі громадяни гірко нарікали на брак мила, туалетного паперу та одягу для дітей.

Нам пригадується перша совєтська, чи пак, московська окупація Західньої України. Як в крамницях були лямпи і нафта, то не було скелець до тих лямп. Іншим разом не було цукру, але було подостатком цукерків, і тому приходилось солодити каву чи чай цукерками.

Від того часу проминуло майже півстоліття, яке принесло величезні зміни у світі, але в „найбільш поступовій системі" нічого не змінилося. Тож не диво, що навіть ті комуністичні країни, які колись взорували своє виробництво та індустрію на московській системі, вже давно почали відступати від неї, а тепер застосовують капіталістичні методи.

Правда, що в одній галузі Совєтський Союз перевищує навіть Америку, а саме в продукції воєнної зброї. На жаль,

(Продоження на ст. 4)

Такий був незабутній Ґенцьо

(У третю річницю смерти мгра Є. Лозинського)

Миколу Мостовича і мене привезли до Авшвіцу щось два місяці пізніше по першому транспорті, бо Мостович мав докінчити перерібку електричної інсталяції, а я мав приготовити грядки на шпараги. Попередні два транспорти вже були перейшли хресну дорогу т.зв. „цуґанґів" з вислідом кількох замучених, загазованих, а майже половина „змузулманіла". Лише кілька витривалих і проворних ще трималися на „людському" поземі.

До них належав і Ґенцьо Лозинський—міцзерний, із змарганим обличчям, в обдертому одязі, стрінув мене по кількох днях під вікном шпиталю, де він потішав хворого Рибчука. Він працював при будові стодоли на „Бабіцах". Він змісця заоферував мені працювати в його команді, де вже були Дейчаківський і Чайковський. Він завів мене до „шрайбера" команди і, обіцявши йому свою і мою „цулягу" кінської ковбаси, яку ми мали дістати наступного дня, намовив його піти з нами до „арбайтсдінста" і записати мене до команди „Бабіце".

Було це копання фундаменту в полі; капом був злодій-рецидивіст, німець, виїмково людяний. Біда була тільки в тому, що треба було йти пішком кілька кілометрів, що в недопасованих дерев'яних голляндських півчеревиках без шкарпеток справляло неабиякі тортури із загрозою зараження на наглоданих місцях.

Першого дня рано півбосо, а пів у . цих дерев'яниках, дошкандибав я до стодоли, але вже на місці мусив копати босо. Та вполудень під час обіду з'явився Ґенцьо і з-під поли дав мені величезні, але ще добрі шкіряні черевики. Він стягнув був їх із застреленого вартою співв'язня кілька днів тому, який кинувся був бігти за фазаном і задалеко відбіг від стодоли. А що черевики були дійсно величезні, а зближення до застреленого для інших в'язнів було ризиком, то ніхто не спішився стягати черевики; одинокий Ґенцьо відважився їх дістати, щоб допомогти другому. А потім ще приніс мішок на онучі, так що я міг вже увечорі приписово марширувати без болю через браму табору.

Недовго ми там працювали. Копання скінчилося, а почалися дощі. Цементові мішки, які ми вбирали під літні блюзки, хоронили лише горішню частину тіла, а адміністрація табору, розконспірувавши підготову втечі шлезьких в'язнів, які мали приготовані папери і одяг з „ефектенкамер", всіх їх розстріляла і зарядила обсадити ці пости українцями з тих земель, що вже були під большевиками.

При цій нагоді ми обидва дісталися до праці під дахом. Ґенцьо працював в переховальні одягів, з якої кожного місяця вилучували одяги померлих в'язнів. Одяги німців і західньоевропейців, якщо вони не були жидами, відсилано родинам, а одяг з інших пересилано до т.зв. суспільної опіки (НСФ) без будь-якого обрахунку.

І тут знову Ґенцьо мав поле для попису. Кожний ліпший светер, зимова білизна чи черевики — все це йшло для наших хлопців, зокрема зі східніх земель, які не знали мови і не могли мати зв'язків із „єрархією" в'язничної системи. Всі такого роду речі він ховав по різних закамарках, а пізніше виносив потайки та давав всім, хто потребував.

Такий був Ґенцьо помічний для кожного, услужний. І таким він залишиться назавжди у пам'яті тих, які його знали.

Я. Рак

ЛОНДОНСЬКИЙ „ТАЙМС", ОДНА З НАЙСТАРШИХ і найкращих газет у світі, виставлена знову на продаж разом із „Сандей Таймс", який творить окрему корпорацію. Обидва видання, а спеціяльно щоденник, тратять грубі мільйони долярів річно. Тепер власником „Таймс-у" і „Сандей Таймс-у" є канадієць лорд Томпсон, один із найбагатших людей у Канаді. Одначе й для багатого канадського лорда завеликі втрати та навіть престиж „власника лондонського Таймс-у" не вирівнює цих втрат. Газету хоче купити інший „коммовелтський підприємець" австралієць Руперт Мардок. Мардок спеціяліст у газетних бизнесах, яких він має багато, а між ними — „Ню Йорк Повст". Що спонукує Мардока купувати газету з величезним дефіцитом — невідомо. Якщо він надіється договоритися із профспілками друкарів, то він дуже помиляється, бо члени профспілки вже виявили, що вони радше підуть на повне банкрутство видання, ніж на раціональні уступки.

ВІЦЕПРЕЗИДЕНТ ДЖОРДЖ БУШ не мусів далеко шукати, щоб знайти собі взір до наслідування як заступник президента: йому треба було лиш приглянутися ближче до Волтера Мондейла, Картерового віцепрезидента, який на думку Буша, пише „Ю.С.Ньюз енд Ворлд Ріпорт" і „Ню Йорк Таймс", — втішався особливим довір'ям Президента.

З КИТАЮ НАДІЙШЛИ офіційно потверджені інформації, що керівні партійні й державні чинники остаточно вирішили виключити кару смерти для будь-кого з підсудних в останньому великому політичному процесі, а особливо, у випадку Чіянг Чінґ, вдови Мао.

В СОРОКОВИЙ ДЕНЬ СМЕРТИ
нашого Найдорожчого
МУЖА, БАТЬКА, ДІДУСЯ І БРАТА

бл. п.

ЕВГЕНА Р. КОЛОДІЯ

будуть відправлені
СЛУЖБИ БОЖІ
В середу, 28-го січня 1981 року
в церкві свв. Петра і Павла в Джерзі Сиві, Н. Дж., 30 Bentley Ave., о год. 8:30 рано,
в Римі, в Бразилії.

Родина

---

†

Ділимося сумною вісткою
з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що дня 22-го січня 1981 р. упокоївся в Бозі,
на 94-му році життя,
наш Найдорожчий БАТЬКО, ДІДУСЬ І ПРАДІДУСЬ,
ПРОФЕСОР ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ

бл. п.

ТЕОФІЛЬ ОСТАПЮК

ПАРАСТАС в п'ятницю, 23-го січня 1981 р., о год. 7:30 веч. в похоронному заведенні Braviak Funeral Home, Whippany, N.J.

ПОХОРОН в суботу, 24-го січня 1981 р., о год. 9-ій ранку, в церкві св. Ів. Хрестителя у Випані, а опісля на цвинтар Gate of Heaven, E. Hanover, N.J.

В глибокому смутку:
син — ЯРОСЛАВ з дружиною ІРЕНОЮ
донька — МАҐДА КОЛЦЬО з чоловіком НЕСТОРОМ

внуки:
МАРТА ОСТАПЮК СТЕЙТІ з чоловіком ПАВЛОМ
ЮРІЙ ОСТАПЮК
КСЕНЯ І БОГДАН КОЛЦЬО
правнук — АДРІЯН СТЕЙТІ
та ближча і дальша Родина в ЗСА

---

†

З глибоким жалем і сумом повідомляємо Рідних та Приятелів,
що дня 21-го січня 1981 року відійшла у Вічність,
на 85-му році життя,
наша Найдорожча МАМА, БАБЦЯ та ПРАБАБЦЯ

бл. п.

ОЛЕНА ШПАЧИНСЬКА

ПАНАХИДА в п'ятницю, 23-го січня 1981 року, о год. 8-ій веч., в похоронному заведенні Boylen Funeral Home, 188 Easton Avenue, New Brunswick, N.J.

ПОХОРОН в суботу, 24-го січня 1981 року, з того ж похоронного заведення, о год. 9:30 ранку до української католицької церкви Різдва Преч. Діви Марії в Ню Брансвіку, Н. Дж., а опісля на цвинтар св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

В смутку залишені:
дочка — ДАРІЯ з мужем ВАСИЛЕМ ОРІХОВСЬКИМ та дітьми
син — ВОЛОДИМИР з дружиною ПАРАСКЕВІЄЮ та дітьми
син — МИХАЙЛО з дружиною АННОЮ, дітьми та внуками в Україні
Ближча і дальша Родина в Україні і ЗСА

---

†

Ділимося сумною вісткою з Колеґами, Друзями і Знайомими, що відійшов у Вічність Абсольвент Української Господарської Академії в Чехо-Словаччині

св. п. інж. економіст

ІВАН СЛОНСЬКИЙ

ПОХОРОН відбувся 15-го січня 1981 року, о год. 8:30 ранку з похоронного дому Бреннен, до церкви св. Миколая та на цвинтарі Св. Марії у Факс Чейс, Філядельфія, Па.

В смутку колеґи:
ГОРДІЄНКО НІЛА
ГОРДІЄНКО ҐАВРИЛО
ЛЕЩИНСЬКИЙ МИХАЙЛО
ЖУРЖА ІЛЬКО
СІМЯНЦЕВ ВАЛЕНТИН

Замість квітів на могилу

сл. п.

ҐЕНЯ КОЛОДІЯ

Члени Управи Земляцтва „ПЕРЕМИЩИНА"
зложили на найбільш потребуючих у Перемишлі і на оо. Студитів у Римі:

д-р Олег і Людмила Волянські	$50.00
дир. Маріян і Іванна Коці	20.00
Василь і Наталія Качмарі	20.00
інж. Юхим і Евгенія Харченки	20.00
мґр Роман і Ірина Лапичаки	20.00
Василь Манько	10.00

ЗАУПОКІЙНІ СВЯТІ ЛІТУРГІЇ
у пам'ять
бл. п. інж. А. Сгорлякевича,
бл. п. інж. Адріяна Лапичака
та бл. п. Евгена Колодія
будуть відслужені
в УКРАЇНСЬКІЙ ЦЕРКВІ в ПЕРЕМИШЛІ
та в ОБИТЕЛІ ОО. СТУДИТІВ в РИМІ.

УПРАВА

---

†

Ділимося сумною вісткою з Рідними, Приятелями та Знайомими,
що дня 21-го січня 1981 року, відійшов у Вічність
наш Найдорожчий МУЖ, БАТЬКО, ДІДО І БРАТ

бл. п.

ЮРІЙ АРТИМИШИН

на 68-му році життя.

У глибокому смутку:
ЛЮБА — дружина
ЯРОСЛАВ СТАВНИЧИЙ з родиною
ВОЛОДИМИР АРТИМИШИН з дружиною
ЛЮБОМИР МУДРИЙ з дружиною
— сини
ОЛЕКСАНДРА ЧУБАТА з родиною — сестра
ДАРІЯ ЧЕРНИК з родиною — сестра
БОГДАН з родиною — брат
та ближча і дальша Родина

ПАНАХИДИ: в четвер, 22-го січня 1981 р., о год. 8-ій веч., в похоронному заведенні Thomas Quinn and Son, 35-20 Broadway, Astoria, N. Y. та в п'ятницю, 23 січня 1981 р., о год. 8-ій веч. в похоронному заведенню Насевичів, 109 E. Tabor Rd., у Філядельфії, Па.

ПОХОРОН — в суботу, 24-го січня 1981 р. з похоронного заведення Насевичів о год. 9-ій ранку до церкви св. Михаїла, а опісля на цвинтар Пресв. Марії, Факс Чейс, Філядельфія, Па.

НА МИСТЕЦЬКІ ТЕМИ

Ще одна неконформістична виставка

Цим разом мисткиня-малярка, українка, Зоя Лимар не вродилась ні в Києві, ні в Харкові, а в північному російському Ленінграді. Там і студіювала мистецтво, там і вийшла заміж за мистця не-українця Красновського. З нелегким виїздом до ЗСА пов'язаний один трагічно цікавий момент її життя.

Коли вона заявила поліції, що вона по-національності українка, то тоді КГБ покликало аж її батька, запитуючи, як це може бути, щоб уродженка Ленінграду була українкою? Чи можна б знайти більш взірцевий приклад на московський шовінізм? Зоя зі своєю тематикою і стилем малювання не могла в большевії стати не то що славною, але їй бо не було навіть дозволено виставляти творів офіційно. Адже її малярство зовсім далеке від „соц-реалістичного" і воно не могло ніяк убгатися у большевицьке насильницьке Прокрустове ложе.

Про це можна було легко переконатись, відвідавши її виставку, влаштовану ОМУА у власній домівці, в неділю, 21-го грудня, 1980 року. Побачили ми там 25 картин більшого розміру, виконаних олією і один коляж. Були там релігійно-тематичні композиції; сюжети, пов'язані з народними повір'ями; квіти, жіночі голови, портрет (фіолетне обличчя) тощо. Стиль її, що стоїть це найближче до модерного примітивізму, перетканий деякою наївністю і фантастикою. Тематично деякі її малярські ідеї можна б пов'язати з творчістю Бутовича, а з молодших, із речами С.Лади.

Панівний колір Зоі—це мало перетравлений темнозелений і такий же синій, що мимохіть нагадує Шагаля. Однак вона любить творити цілі картини і в інших яскравих переливах барв: наприклад, ультрамарини, червоної, рожевої, помаранчевої чи фіолетно-синьої, щоб осягнути свій намічений ефект. І хоч на перший вид ока ці її картини не зовсім очаровують глядача, то при ближчому розгляненні вони таки починають подобатися вам.

Найбільшу групу її картин творять релігійні твори. Одна з кращих картин—це „Плач Богородиці". Деякі з них мають оригінальне трактування теми, як, наприклад, „Свята Родина", де Матір Божу бачимо як гуцулку, а св. Йосифа представлено як бандуриста. В інших релігійних картинах елемент—на мою думку—наївности часом ослаблює дещо релігійне почування.

Наймiцніші Зоїні речі—це ці, зі світу тематики народних вірувань, як „Відьма", „Чаклунка", „Мавка", „Ніч під Івана Купала". Всі квіти її пістряві і яскраві, проте ефектовні. Коляж „Радянська Україна" на чорно-червоному тлі ніби пожежі, а посередені вишивана чорно-червоним жіноча сорочка, зраджує цікавий задум, який цілісним виконанням ще не зовсім переконує. Одна з найкращих її картин—це в гарячім оранжевім кольориті „Дівич вечір" з дискретним автопортретом гарненької авторки.

Бажаємо українці з Ленінграду, малярці Зої Лимар, багато щастя і успіхів на вільній землі Вашінгтона, бо хочемо вірити, що, розвиваючи свій талант, вона і дальше леліятиме неповторну Україну в своїй душі та дальше продовжуватиме виявляти свої почування у рідній українській тематиці.

Теодор Терен-Юськів

Політична...

(Продовження зі стор. 2)

і вісім демократів, 15 членів Комісії голосували „за" затвердження Гейга. Всі дев'ять республіканців і також шість демократів. Це була наче маніфестація американської політичної культури. Коли ми почнемо вчитися її на подібних прикладах?!

Сумерк...

(Продовження зі стор. 2)

це ніколи не піднесе життєвої стопи совєтських громадян. Сьогодні в світі під комунізмом є 17 країн із 1.4 мільярда населення. Напевно, що майже всі ті країни хотіли б унезалежнитись від Москви, як, наприклад, Китай, Югославія чи Албанія. На це дуже промовисто вказують теперішні події в Польщі та в Афганістані, а раніше в Мадярщині і Чехо-Словаччини.

Пощастить — чи ні?

Журнал „Ю С Ньюз енд Ворлд Ріпорт" цитує вислів колишнього редактора журналу „Проблеми комунізму": „Пощастить чи не пощастить полякам, це зовсім не грає ролі, але це, що там тепер відбувається є найбільш зворотним пунктом у Східній Европі, і мабуть у комунізмові скрізь по світі... Я уважаю, що Москва все більше і більше ставатиме символом тільки брутальної сили, і тому її ідеологія перестане бути великою ідеологією майбутности".

Не без причини, — стверджує журнал, — комуністичні партії у Західній Европі втратили силу та енергію в користь націоналізму. Тих, хто вірив обіцянкам комуністичної пропаганди стає чимраз менше і менше. Час росту совєтської імперії закінчився, а внутрішня боротьба в комуністичному світі приносить сумерк, який доведе до її неминучого занепаду, що є долею усіх імперій.

Московська преса українською мовою в Україні часто виливає свою лють на українську спільноту на поселеннях за її „антирадянщину". На цьому місці можемо запевнити хазяїв поневоленої України, що обговорена стаття, хоч і правдива, то, проте, вона не походить з українських джерел поза материком.

Ренесанс...

(Продовження зі стор. 2)

церковні організації домагаються дозволу на відкриття учбових закладів для вишколу клеру, а Буддистський теологічний інститут у Сучов в провінції Кінгсу на 20 місць, на першому році теології, мав десятки охочих поступити, яких треба було відіслати з нічим додому. Знову ж іслям, який малощо не став півофіційною релігією в КНР від часу, коли його головний речник став одним із заступників голови китайського парляменту — Всекитайської народної ради — стає поважним засобом у політиці китайського уряду та в його боротьбі з СССР. У Китаї є коло 15 мільйонів мусулман і в розрахунку партійних та державних діячів вони повинні стати зручним інструментом у протиставленні російському імперіялізмові. В СССР є близько 50 мільйонів мусулман, які останнім часом виявили чималу активність.

У ЦЕЙ ЧАС, КОЛИ В СЕНАТІ ВІДБУВАЮТЬСЯ бурхливі дебати в справі посилення збройних сил, повітряні сили вже поширили одну зі своїх частин. Потиху додано два великі пасажирські літаки до п'ятьох літаків, призначених на спеціяльні польоти керівного персоналу — членів Конґресу, державних урядовців та високої ранґи військових офіцерів.

Раклeнд приготовляється до святкувань Тисячоліття Хрищення України

Українська громада повіту Раклeнд вже другим концертом відзначила підготування до святкувань 1000-ліття хрищення України. Як і першого разу концерт був під патронатом місцевої української католицької церкви свв. Петра і Павла в Спрінґ Велі, Н.Й., де парохом є о. Тарас П. Ґалонжка.

Концерт, що відбувся 15-го листопада 1980 року, був поставлений спільними силами місцевого хору, д-р Олег Волянський —диригент; Школи Українознавства, інж. Ярополк Хандога—керівник, та Парафії св. Петра і Павла. Коли вже все було приготовано до концерту, блискавицею облетіла нашу громаду вістка, що д-р Волянський, повертаючись попередньої ночі із проби хору, мав тяжкий автомобілевий випадок. Здавалось, що концерт не відбудеться. Але д-р Волянський, хоч лежав у лікарні, настоював, щоб концерт таки відбути. Громада пішла за його порадою, і концерт відбувся згідно із пляном. Обов'язки над хором перебрав диригент і відомий наш місцевий громадський та церковний діяч Микола Москаль.

Концерт розпочав хор американським національним гимном. Опісля хор відспівав: „Боже, великий, єдиний", муз. М.Лисенка, арр. О.Кошиця; „Хваліте Господа" Д.Бортнянського; „Услиши, Господи" Лаврівського і „Да ісполняться" А. Веделя.

Святочне слово виголосив отець-парох Тарас Ґалонжка. Він коротко накреслив історію християнства на Україні, підкреслив великі жертви, які поніс наш нарід за свою віру, та вказав, що розвиток нашої нації є тісно пов'язаний з розвитком християнства на Україні. Він звернув увагу на те, що досьогодні немає відповідного підручника Історії християнства на Україні, на якому могла б виховуватися наша молодь.

Дальше виступали учні: Христя Павлів, Оксана Лілітка, Степан Хандога, Маруся Павлів, Христя Лілітка, Оленка Хандога та Леся Лілітка, вони відспівали: „Зірвалася хуртовина", муз. В. Витвицького; „Мої ясени", обр. А.Омельського (Х. і М.Павлів; фортепіяно С. Хандога), а вірш „Не забувай" Б.Лепкого виголосила О.Лілітка. Скрипкове сольо виконала М.Павлів; сольо на піяно — Х.Лілітка. Вірш „Моя Батьківщина" Б.Лепкого продеклямувала Х.Павлів. Всі діти брали участь у пісні-танку "Гандзя", а закінчили свій виступ піснею „Ішов я раз по стежі". Музичний супровід—учень Степан Хандога.

Після перерви хор відспівав пісні: „Зашуміла ліщинонька" в обробці Леонтовича; „Їхав козак за Дунай", уривок із „Бандури" Г.Давидовського; „Ой, на горі пшениченька" в обр. О.Кошиця; „Засяло сонце золоте" І.Недільського, та „Владико неба і землі"—молитву із опери „Запорожець за Дунаєм" муз. Гулака-Артемовського, виконала відома місцева співачка-солістка, довголітня учителька української пісні, танцю і мистецтва Олена Стельмашук. При фортепіяні був д-р Петро Семків.

Закінчено концерт співом українського національного гимну. Після концерту відбулося прийняття в честь довголітнього дириґента д-ра Олега Волянського, який відходив на емериту і виїздив з нашої околиці.

В.Г.Л.

На знак солідарности...

(Продовження зі стор. 1)

Тому що цей „голодний обід" був влаштований особливо для відзначення українських в'язнів, д-р Н.Караванська пригадала сумної пам'яті день 12-го січня 1972 року, коли масово виарештовано українську інтеліґенцію; багато з тих заарештованих ще й дотепер відбуває свій важкий вирок, не заломившись при тому духово. Н.Караванська назвала ряд в'язнів, наголосивши найновіші факти — слідство Оксани Мешко, члена Української Гельсінкської групи, з метою покарати її за ніколи невчинені нею злочини „психолікарнею", і засуд Галини Михайленко на тортури в „психлікарні".

Після цих коротких доповідей присутні мали змогу поставити запити. Колишні в'язні вичерпно відповідали на всі запитання, з'ясовуючи весь комплекс новітньої жорстокої колоніяльної імперії СССР.

Треба висловити глибоке признання Комітетові Оборони УНЛП у Філядельфії і шановним гостям, колишнім політичним в'язням СССР, за влаштування й проведення цього символічного „голодного обіду" в день солідарности з ув'язненими борцями за право України на незалежне ні від кого життя в умовах повної свободи й суверенности.

Український клюб в Тусані, Арізона

Український клюб в Тусані, Арізона, існує вже понад 15 років. Його завданням було організувати та утримувати зв'язок із українськими родинами, розкиненими по всьому місті та в околицях. Довголітнім головою клюбу був Дервінський.

У Тусані живуть старші еміґранти та новоприбулі, які знайшли там працю, або поселилися настало. Більшість людей і молоді не знає української мови, але цікавляться українським життям. Мішані подружжя активно включилися до праці в клюбі. В такій ситуації вся праця провадиться двомовно з акцентом на українськість та вивчення мови й історії України. Такий підхід виявився правильним, бо це всіх гуртує і дає змогу себе взаємно розуміти.

В останніх роках Український клюб в Тусані віджив, діставши нове поповнення активних одиниць. У першій мірі зорганізовано танцювальну групу для молоді, яку успішно веде Люба Хлівняк. Українські танці дуже спопуляризували українське життя у Тусані.

З початком 1980 року зорганізовано першу школу українознавствам в якій учителювали Романенко, Галич і Оля Ґоляш-Тимцюрак, яка продовжує її далі. Кількість дітей у школі з десяти зросла до 20-ти. Діти після першого року навчання вже добре читають по-українському.

22 січня 1980 року посадник Тусану Л. Мирфі проголосив день Української Незалежності. Вперше піднесено український прапор, а присутні проспівали „Ще не вмерла Україна".

У різдвяному часі в січні 1980 року спільно відзначено традиційний Свят-Вечір зі співами українських колядок. У березні відсвятковано роковини Тараса Шевченка з двомовною доповіддю О.Ґоляш-Тимцюрак та виступом місцевого соліста Міро Ковбуза. Показано фільм із Канева. В часі Великодніх свят членкині Галич і Романенко давали покази писання українських писанок по школах і більших крамницях та влаштували виставку в міській бібліотеці.

11-го жовтня минулого року відбувся Фестиваль етнічних груп. Цим разом українці гарно себе зарепрезентували. Виступила з великим успіхом танцювальна групам дбайливо приготовано виставку народного мистецтва, показано писання писанок та різьбу , а українська кухня втішалася традиційними харчами, які повністю розкуплено. Видано окрему інформацію про Україну та роздано присутнім.

У листопаді влаштовано Фестиваль українських фільмів, на якому показано фільми „Ніколи не забуду", „Жорстокі світанки" та „Марічка".

19-го грудня до українських дітей і громади вперше загостив св.о.Миколай. Крім релігійної програми з виступом св.о.Миколая, ангелів і чортика, виступали новозорганізований секстет пань у супроводі фортепіяно Л.Савин та піяністка Л. Саливон. Про зимові свята та їхні традиції говорила О. Ґолляш-Тимцюрак.

Український клюб в Тусані відбув свої річні загальні збори в неділю, 7 грудня м.р. У зборах взяло участь 35 осіб Нову управу клюбу на 1981 рік вибрано в такому складі: Віталій Галич — голова; Василь Бобяк — заступник; Петруся Кокран — секретар; А.Кук — фінансовий секретар; Б. Бобяк — скарбник; О.Галич — сусп. реф.; О.Бунька — культ.реф. Оля Ґоляш-Тимцюрак — освіт.реф.; Б.Саливон — орґ.реф. Контрольна комісія: Г.Чуляк, Є.Раді, С.Лемик.

Домівка клюбу, якою дбайливо і з посвятою опікувався Б.Саливон, приміщується у будинку Тусан Бойс Бенд. Управа клюбу запланувала відбути Маланку, зорганізувати курс української мови для старших, продовжити існування співочого секстету та й далі йти шляхом праці із попереднього року.

В Тусані віддавна існує парафія св.Михаіла, яка готується до побудови української церкви.

Оля Ґоляш — Тимцюрак

Мистець В. Макаренко...

(Закінчення зі стор. 1)

Соломуха і Терзієв. А втім, Макаренка оцінили й австрійці — музей у Зальцбурзі придбав його образ „Вербна неділя".

Макаренко, як і Гуменюк, — це модерні мистці, вони вважають себе також „бойчукістами", тобто не переривають зв'язку з довговіковою українською мистецькою традицією.

„Я хочу — сказав Макаренко, — щоб українське мистецтво було всесвітнє, а не тільки містечкове". Це позиції, на яких стоять і чільні українські мистці в діяспорі.

У Мюнхені закінчується друк каталогу-альбома , присвяченого модерним мистцям України, як тим, що творять вдома, так і тим, що виїхали. Із своїми понад 40 кольоровими репродукціями це видання дасть правильний образ творчих поривань молодого українського мистецтва, яке домагається свого заслуженого місця у сучасному мистецтві світу.

ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

У вістці про вшанування пам'яті проф. Л.О. Окіншевича, що була надрукована в „Свободі" ч. 6 з 10-го січня, пропущено слово панотець біля прізвища о. Петра Будного. — Ред.

